

Iz vsega tega se lahko posname, da je vladal najboljši red. — Razun nedelj in praznikov so profesorji vsaki dan svoje nauke razlagali in sicer enako za vse tri razrede od 8. do 12. ure dopoldne o različnih gospodarstvenih predmetih; popoldanske ure so pa bile namenjene sadjereji, čbeloreji, vinoreji in vremenoznanstvu, kakor tudi po največ za kazalni nauk in izhode v bližnje okolice, kjer so imeli učitelji kaj lepo priložnost, da vidijo napredovanje umnega kmetovanja in na veliko stopinjo izomike dostignega gospodarstva.

Naj častitim bralcem najpred omenim vse predmete, iz katerih se je podučevalo, in naj navedem tudi profesorje, ki so učili in so imeli gotovo težavno nalogo, da v tako kratkem času dovršijo veliko. Iz navedenega pa bodo častiti bralci tudi lahko sodili, da smo imeli lepo priložnost, seznaniti se z najpotrebnejimi nauki, ki spadajo k tako obširnemu znanstvu, kakor je ravno kmetijstvo, in da se nam je tudi pokazal pravi, naravni pot, po katerem se najlože izurimo v velevažnem, občekoristnem narodnem gospodarstvu. Jaz mislim, da kdor ima le količkaj ljubavi do svoje domovine in njenega napredka, in komur je mar za svoje lastno izobraženje, gotovo ne bode stopil s pota v kratkih obrisih mu načrtanega, temveč marljivo si bode prizadeval, da se zlata zrnica, ki si je je osvojil, krepko in živahno razvijejo ter najboljši sad obrodé.

Posamesni glavni predmeti, iz katerih se je predavalo, so bili naslednji: nauk o gospodarstvu in kmetijstvu, rastlinoslovje, živalstvo (zoologija), naravoslovje, kemija v zvezi z zemljeneznanstvom (geologijo), živinoreja, gozdarstvo in nauk o stavbi ali zidarstvu. Razun navedenih glavnih predmetov smo imeli še izvanredne nauke o vremenoznanstvu in hmeljariji (Hopfenbau). Nadalje smo imeli bčelarijo, sadje- in vinorejo za kazalni nauk (Demonstrationsunterricht), ki je bil namenjen popoldanskim uram in za večkratne izlete v najbližnje, pa tudi nekoliko bolj oddaljene okolice, koder se nahaja najlepše izgledno gospodarstvo. — Predmetov je bilo, kakor se lahko razvidi, precej lepo število; moralo je tedaj tudi obilo učenikov biti, kajti drugače se ne bi bilo moglo nalogi zadostiti. Gospodje učeniki so bili deloma iz Dunaja, deloma iz družih bližnjih krajev; a največ jih je bilo iz Ogerskega-Staregagrada (Ungarisch-Altenburg). Mislim, da bode ravno tu na pravem mestu, ako je navedem po abecednem redu. Bili so sledeči:

Bisching Anton, profesor na srenjskeji zgornjeji realki in obrtnijskeji šoli v Wieden-u na Dunaji, je učil rastlinoslovje v 3. razredu.

Grossbauer Franc, c. kr. profesor na gozdarskeji akademiji v Mariabrun-u, je učil gozdarstvo v vseh treh razredih.

Haberlandt Friderik, profesor zoologije in rastlinstva na c. k. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil rastlinstvo v 1. in 2. razredu.

Hecke Viljelm, profesor kmetijstva na c. kr. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil kmetijstvo v 1. razredu.

Hoffmann F. M., gozdarski svétnik na Dunaji, je učil hmeljarijo za vse tri razrede.

Dr. Hornig Emil, c. k. svétnik in profesor kemije na c. kr. višej realki na Dunaji, je učil kemijo v 3. razredu.

Kaltenegger Ferdinand, namestni profesor kmetijstva na obrtnijskeji (tehničneji) višej šoli v Gradcu, je učil kmetijstvo in živinorejo v 2. razredu.

Krafft Gvidon, pomočnik gozdarskega poduka v Ung. Altenburg-u, je podučeval kmetijstvo v 3. razredu.

Köhler Viljelm, véliki vrtnar na c. kr. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil sadje- in vinorejo in sicer sadjerejo le v 1. razredu, pa vinorejo skupno za vse tri razrede.

Dr. Masch Anton, vodja in profesor živinozdravilstva na c. k. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil živalstvo in vremenoznanstvo.

Dr. Melicher F., lekar na Dunaji, bčelorejo v 2. in 3. razredu.

Dr. Moser Ignac, profesor kemije na c. kr. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil kemijo v 1. razredu.

Dr. Oser Janez, profesor na c. kr. gozdarskeji akademiji v Mariabrun-u, je učil naravoslovje za vse tri razrede.

Dr. Reitlechner Karol, profesor tehnologije na c. k. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil kemijo v 2. razredu.

Schaffer Vencel, c. k. stavbeni inženir na Dunaji, je podučeval stavbo (zidarstvo) v vseh treh razredih.

Schirnhofner P. Gerhard, kapitularni Lilienfeldskega samostana na Dunaji, je učil sadjerejo v 3. razredu.

Schultz Bernard, zasebnik iz Emesberga blizu Wiener-Neustadt-a, je učil bčelorejo v 1. razredu.

Dr. Wilhelm Gustav, profesor kmetijstva na c. k. višem učilišču v Ung. Altenburg-u, je učil živinorejo v 1. in 3. razredu.

(Dalje prihodnjič.)

Natoroznanske stvari.

Kako dolgo živijo živali?

Na to vprašanje ni lahko odgovora dati za vsakero žival, ker ni mogoče, da bi vsako pred svojimi očmi imeli od rojstva njenega noter do pogina. To je sicer res, da čas življenja je v nekaki razmeri s časom, v katerem žival doraste; al za vsako žival vendar tudi to ne velja. Velika živina, ktera več kakor majhna časa potrebuje, da doraste, tudi dalje živi.

Ribe sploh dolgo živijo zato, ker počasi rastejo. Tako karf doseže starost čez 100 do 150 let, ščuka celó do 200 let.

Dvoživke (amfibije) tudi počasi rastejo in veliko starost dosežejo, tako krokodil in želva (šildkrota) čez 100 let. Črvi in zaželke (insekti), ki so najmanj popolna žival, živijo le kratko, vendar more muren (grille) starost 10, rak 20 let doseči.

Tiči rastejo sicer hitro, vendar nekteri postanejo zeló stari. Največo starost, kolikor nam je znano, dosežejo labud, orel in papiga, vsi 100 in še več let. Gos živi 50 do 60, jastreb (Habicht) 40, pav čez 24, šinkovec in kanarček 22, slavček in prepelica 16 do 18, petelin 10 in še več let.

Štirinožna živina v primeri z družimi živali ne živi dolgo. Slon vendar včasih doseže starost od 150 do 200 let, lev 60, kamela 50 do 60, jelen 35 do 40, konj 25 do 45, osel 25 do 30, pes 22 do 28, medved in volk čez 20, krava 20, bik do 30, mačka 18, prešič 16 do 20, lesica 15, ovca 12 do 16, kôza 10 do 12, zajec 7 do 8, beli zajček 8 do 9, leverica 7 let.

Človek sploh doseže največo starost. Res, da je 100letnih starčkov malo, vendar se nahajajo tudi še starejši; celó redka prikazen pa so ljudje čez 160 let stari.